12/03/2023

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης για την θεολογική προσφορά του μακαριστού Μητροπολίτη Περγάμου Ιωάννου

Πατριαρχεία / Οικουμενικό Πατριαρχείο

Το Τεσσαρακονθήμερο Μνημόσυνο του μακαριστού Μητροπολίτη Περγάμου Ιωάννου τελέστηκε χθες στο Φανάρι με την παρουσία του Αρχιεπισκόπου Καντουαρίας. Ο Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαίος, παρέστη συμπροσευχόμενος από το Ιερό Βήμα του Π. Πατριαρχικού Ναού στην Τρισαρχιερατική Θεία Λειτουργία. «Υποκλινόμεθα ενώπιον του μεγαλείου και της εκκλησιαστικής και θεολογικής προσφοράς του μακαριστού Μητροπολίτη Περγάμου Ιωάννου», είπε μεταξύ άλλων ο Παναγιώτατος στην ομιλία του.

Της Θείας Λειτουργίας προεξήρχε ο Σεβασμιώτατος **Μητροπολίτης Φιλαδελφείας** κ. Μελίτων, και συλλειτούργησαν οι Σεβασμιώτατοι Μητροπολίτες **Πισιδίας** κ. Ιώβ και **Σηλυβρίας** κ. Μάξιμος, και στο τέλος αυτής τελέστηκε το τεσσαρακονθήμερο Μνημόσυνο υπέρ αναπαύσεως της ψυχής του μακαριστού Μητροπολίτου Περγάμου κυρού Ιωάννου. Παρέστη ο **Αρχιεπίσκοπος Καντουαρίας** και Πριμάτος της Αγγλικανικής Κοινωνίας κ. **Justin Portal Welby**, συνοδευόμενος από συνεργάτες του.

Εκκλησιάστηκαν οι Αρχιερείς Σεβ. **Γέρων Χαλκηδόνος** κ. Εμμανουήλ, **Γέρων Δέρκων** κ. Απόστολος, **Μυριοφύτου** και Περιστάσεως κ. Ειρηναίος, **Θυατείρων** και Μ. Βρεταννίας κ. Νικήτας, **Καλλιουπόλεως** και Μαδύτου κ. Στέφανος, ο Θεοφιλ. **Αλικαρνασσού** κ. Αδριανός, κληρικοί, πιστοί από την Πόλη και **προσκυνητές** από το εξωτερικό.

Η ομιλία του Οικουμενικού Πατριάρχη

Μετά το μνημόσυνο, παρατέθηκε επιμνημόσυνος δεξίωση, στην Αίθουσα του Θρόνου, κατά την οποία ο Παναγιώτατος κ.κ. Βαρθολομαίος μίλησε για τη διακονία και την προσφορά του μακαριστού Ιεράρχου στην Εκκλησία και την καθοριστική συνεισφορά του στα θεολογικά γράμματα. Συγκεκριμένα ο Παναγιώτατος είπε:

«Από τον Ιούνιον του 1986, ο εκλεγείς αθρόον εις το επισκοπικόν αξίωμα Μητροπολίτης Περγάμου διηκόνησε μέχρι τέλους της ζωής του ευόρκως τον Οικουμενικόν Θρόνον από υψηλάς θέσεις ευθύνης, μεταξύ των οποίων προέχουν η

συμπροεδρεία της Διεθνούς Επιτροπής του επισήμου Θεολογικού Διαλόγου της Ορθοδόξου Εκκλησίας με την Αγγλικα-νικήν Κοινωνίαν, η συμπροεδρεία εις την Διεθνή Μικτήν Επιτροπην Θεολογικού Διαλόγου μεταξύ της Ορθοδόξου και της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, η Προεδρεία της Διορθοδόξου Προπαρασκευαστικής Επιτροπής της πρώτης Συνάξεως Ορθοδόξων Προκαθημένων εν Φαναρίω το 1992 και η Προεδρεία της Διορθοδόξου Επιτροπής διά την προστασίαν του φυσικού περιβάλλοντος. Η συμβολή του από των θέσεων αυτών υπήρξε καταλυτική.

Ο Μακαριστός Μητροπολίτης Περγάμου Ιωάννης

Εάν ισχύη ότι αι καθοριστικαί τομαί εις την σύγχρονον ιστορίαν του Οικουμενικού Πατριαρχείου υπήρξαν ο θεσμός των Συνάξεων των Ορθοδόξων Προκαθημένων, η συμβολή της Μεγάλης Εκκλησίας εις τον χώρον της οικολογίας και βεβαίως η σύγκλησις και η πραγματοποίησις της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας εν Κρήτη κατά το έτος 2016, τότε, ο Μητροπολίτης Περγάμου, ως ***ο σιδηρούς θεολογικός βραχίων του Οικουμενικού Θρόνου****, κατέχει εξέχουσαν θέσιν, παρουσίαν και συμβολήν εις την σύγχρονον αυτήν μαρτυρίαν της Μεγάλης Εκκλησίας. Αυτός υπήρξεν ο εμπνευστής της εφαρμογής των* ***αρχών της Χριστιανικής κοσμολογίας*** *εις το σύγχρονον οικολογικόν πρόβλημα, αυτός ανέδειξε το οικολογικόν περιεχόμενον του Ορθοδόξου ευχαριστιακού και ασκητικού ήθους, αυτός κατενόησε την* ***Ορθόδοξον εκκλησιολογίαν ως εφηρμοσμένην οικολογίαν****. Ουδεμία συζήτησις περί της συμβολής του Χριστιανισμού εις το ζήτημα της οικολογίας δύναται να αγνοήση τας θέσεις του.*

Ανεκτίμητος υπήρξεν η προσφορά του Μητροπολίτου Περγάμου κατά την προετοιμασίαν και την τελικήν και καθοριστικήν φάσιν της πορείας προς την πραγματοποίησιν της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου. *Ήτο ο χαρισματικός θεολογικός σύμβουλος της ημών Μετριότητος εις τα της Συνόδου. Επιθυμούμεν επίσης να τονίσωμεν ότι ο άγιος Περγάμου εκαλείτο συχνάκις να εκφέρη την θεολογικήν και εκκλησιολογικήν του άποψιν επί τρεχόντων σημαντικών εκκλησιαστικών ζητημάτων, όπερ πάντοτε έπραττεν επισταμένως και μετά θεολογικής εμβριθείας. Αι κατατεθειμέναι εις το Αρχείον της καθ᾽ ημάς Αγίας και Ιεράς Συνόδου εισηγήσεις, γνωμοδοτήσεις, εκθέσεις, παρεμβάσεις και άλλα σημαντικά κείμενά του αποτελούν κτήμα ες αεί της Εκκλησίας.*

Ο Μητροπολίτης Περγάμου έτρεφε βαθύτατον σεβασμόν προς το Οικουμενικόν Πατριαρχείον, διά το οποίον επίστευεν ότι αποτελεί ύπατον θεσμόν, ο οποίος «εσφράγισεν ανεξίτηλα όχι μόνον την ιστορία της Εκκλησίας, αλλά και την ίδια την ιστορία της πολιτισμένης ανθρωπότητας και που εξακολουθεί να αποτελή ελπίδα διά το παρόν και το μέλλον του συγχρόνου ανθρώπου», προσθέτοντας με νόημα ότι τον θεσμόν αυτόν «ακόμα και εάν δεν είχαμε δοσμένο από τη χάρη του Θεού, και μάλιστα στο Γένος μας, θα έπρεπε να τον εφεύρουμε».

Στη συνέχεια της ομιλίας του, ο Παναγιώτατος υπογράμμισε:

«Προσφάτως, ο Αγιώτατος Πάπας Ρώμης Φραγκίσκος απεκάλεσε τον Μητροπολίτην Περγάμου ως ***«τον μεγαλύτερον θεολόγον του συγχρόνου Χριστιανισμού»****. Ο δε Καθηγητής Χρήστος Γιανναράς εχαρακτήρισε την θεολογικήν σύνθεσιν του αγίου Περγάμου «ανάλογη με τις καθοριστικές της ορθόδοξης αυτοσυνειδησίας συνθέσεις της εποχής των Πατέρων», αποδίδοντας εις αυτόν τον τίτλον «του σημαντικότερου ορθόδοξου θεολόγου της μετά τον*

Γρηγόριο Παλαμά εκκλησιαστικής περιόδου». Όντως, τίποτε εις τον χώρον της ορθόδοξου θεολογικής μαρτυρίας από το 1965, έτος εκδόσεως της πρωτοποριακής διδακτορικής διατριβής του εκλιπόντος περί της ενότητος της Εκκλησίας, μέχρι σήμερον δύναται να κατανοηθή χωρίς αναφοράν εις την συμβολήν του Μητροπολίτου Περγάμου. Αι σημαντικώτεραι τομαί εις την ορθόδοξον θεολογίαν, όπως είναι ***η συνάντησις Ελληνισμού και Χριστιανισμού****, η επιστροφή εις τους Πατέρας, η ευχαριστιακή εκκλησιολογία και ειδικώτερον η ανάδειξις της σημασίας τη εκκλησιολογίας διά το σύνολον της θεολογίας και διά την υπαρξιακήν κατανόησιν και ερμηνείαν του δόγματος, η προβολή της εννοίας του προσώπου ως της πεμπτουσίας της* ***Πατερικής ανθρωπολογίας*** *και η μεγάλη θεολογική σύνθεσί του με άξονα την εσχατολογίαν, συγκροτούν τον πυρήνα της συγχρόνου ορθοδόξου θεολογικής προσφοράς, όχι μόνον εις τον χώρον της Εκκλησίας, αλλά και της φιλοσοφίας, της τέχνης, της συναντήσεως μετά τας φυσικάς, τεχνολογικάς και κοινωνικάς επιστήμας, καθώς και με το ευρύτερον πεδίον του πολιτισμού.*

Δύναται να λεχθή ότι αι δεκάδες ***διδακτορικαί διατριβαί*** *και μελέται αι οποίαι συνετάχθησαν μέχρι σήμερον διά την θεολογίαν του Περγάμου και το γεγονός ότι δεν υπάρχει παγκοσμίως σοβαρόν θεολογικόν σύγγραμμα, το οποίον να μην αναφέρεται και εις τον Ιωάννην Ζηζιούλαν, αποτελούν εύηχον προανάκρουσμα δι᾽ αυτό που θα επακολουθήση εις το μέλλον ως προς την επιρροήν του θεολογικού στοχασμού του αειμνήστου Μητροπολίτου. Κατά τα χρόνια που έρχονται δεν θα υπάρξη σοβαρή θεολογία, η οποία να μην εμπνέεται και να μην αντλή από τας ιδέας του μακαριστού αδελφού.*

Εις την ομιλίαν του κατά την υποδοχήν του ως εταίρου της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου, ο άγιος Περγάμου ανέφερεν εξομολογητικώς τα εξής: «Παραμένω αμετανόητος διά ένα πράγμα στη θεολογική διαδρομή μου: την ευχαριστιακή προσέγγιση της θεολογίας. Η προσέγγιση αυτή παραμένει για μένα και ο μόνος δρόμος που έχει μπροστά της η ορθόδοξη θεολογία αντικρύζοντας τις προκλήσεις του αιώνα μας... Η ευχαριστιακή προσέγγιση δεν είναι μονομέρεια. Τίποτε δεν είναι πιο ‘καθολικό’ από την Θεία Ευχαριστία. Εκεί καταλήγουν και καταξιώνονται τα πάντα: Βάπτισμα, μετάνοια (άσκηση), τέχνη και ο,τι άλλο περιλαμβάνει η ύπαρξη και η ζωή του ανθρώπου, αλλά και όλης της κτίσεως... Η ευχαριστιακή θεολογία έχει μία δυναμική ανεξάντλητη».

Περαίνοντες τον λόγον, υποκλινόμεθα ενώπιον του μεγαλείου και της εκκλησιαστικής και θεολογικής προσφοράς του μακαριστού αδελφού, δεόμενοι του Κυρίου της ζωής και του θανάτου, όπως αναπαύη την ψυχήν αυτού εν Χώρα Ζώντων και σκηναίς δικαίων εν τη ολοφώτω και όλως αναστασίμω Βασιλεία των

Εσχάτων, όπου, ως εθεολόγει ο εκλιπών, η Θεία Ευχαριστία θα είναι «το μόνο εκκλησιαστικό γεγονός» που θα υπάρχη.

Είη η μνήμη σου αιωνία και άληστος, προσφιλέστατε αδελφέ Ιωάννη!».

Ευχαριστίες προς τον Αρχιεπίσκοπο Καντουαρίας

Ακολούθως, ο Παναγιώτατος, μιλώντας στην αγγλική γλώσσα, εξέφρασε τις ευχαριστίες του προς τον Αρχιεπίσκοπο Καντουαρίας σημειώνοντας, μεταξύ άλλων, ότι η παρουσία του στο Φανάρι *«είναι ο καλύτερος τρόπος για να τιμήσουμε τη μνήμη του Μητροπολίτη Ιωάννη, επιβεβαιώνοντας τη δέσμευσή μας να συνεχίσουμε τον θεολογικό μας διάλογο και να συμβάλλουμε στην περαιτέρω προώθησή του, καθώς και να ενισχύσουμε τις κοινές μας δράσεις σε τομείς όπως η προστασία του περιβάλλοντος, η διαφύλαξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και η προώθηση της ειρήνης, σε αντίθεση με την καταστροφική πραγματικότητα του διαβολικού πολέμου που αντιμετωπίζει η ήπειρός μας η Ευρώπη εδώ και ένα χρόνο, λόγω της απρόκλητης και αδικαιολόγητης επίθεσης της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά της Ουκρανίας».*

Στη συνέχεια, για την προσωπικότητα και τη συνολική προσφορά του μακαριστού Μητροπολίτου Περγάμου, μίλησε ο Αρχιεπίσκοπος Καντουαρίας κ. Justin Welby, ο οποίος αναφέρθηκε με θερμούς λόγους στη σημαντική θεολογική συνεισφορά του εκλιπόντος Ιεράρχου του Θρόνου.

Ο Αγγλικανός Πριμάτος παρακάθησε στην Πατριαρχική τράπεζα και ακολούθως είχε κατ᾽ ιδίαν συνάντηση με τον Παναγιώτατο.

Φωτογραφικά στιγμιότυπα

Διαβάστε ακόμη:

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης για τον αείμνηστο Μητροπολίτη Γέροντα Περγάμου Ιωάννη – Εις μνημόσυνον αιώνιον

Εκοιμήθη ο Μητροπολίτης Γέρων Περγάμου Ιωάννης

Φωτογραφίες: Νίκος Παπαχρήστου / Οικουμενικό Πατριαρχείο